

(ה)'כוחות החמושים הלאומיים' בפולין

(NSZ; Narodowe Sily Zbrojne). ארגון מחתרתי-צבאי בפולין, בעל אופי לאומני ואנטישמי.

הארגון הוקם בספטמבר 1942 עקב פילוגים במחתרת הימנית-הלאומנית של פולין. באמצע 1942 החליטה המפלגה הלאומית (Stronnictwo Narodowe), אחת מארבע המפלגות שהרכיבו את ה'נציגות הארצית של ממשלת פולין בגולה', להעמיד את הזרוע החמושה שלה, ה'ארגון הצבאי הלאומי' (Narodowa Organizacja Wojskowa) בפיקוד מפקד ה'ארמיה קריובה', וזאת על-פי דרישותיה של ממשלת פולין בגולה, שהכירה בארמיה קריובה כזרוע המחתרתית החמושה היחידה. כמחצית חברי 'הארגון הצבאי הלאומי' התנגדו לקבל את מרותו של מפקד הארמיה קריובה, התאחדו עם 'איגוד סלמנדרה' (Zwiazek Jaszczurczy) (Oboz), שהיה הזרוע החמושה של התנועה הימנית הקיצונית 'המחנה הלאומי-הרדיקלי' (Narodowo-Radykalny), והארגון המאוחד נקרא 'כח"ל' (NSZ). מפקדם הראשון של כח"ל היה איגנצי אוזייביץ, המפקדים שאחריו היו תדיאוש קורציוש, סטניסלב נקונייצ'ניקוף-קלוקובסקי ולבסוף סטניסלב קשניצה.

עם הקמת הארגון החדש פירסם מפקדו, אוזייביץ, שכינויו היה 'צ'סלב', את פקודת המיבצע מס' 1, ובין השאר נאמר בה:

'תנועת הפרטיזנים יכולה וחייבת לפעול במרץ בעת ובעונה אחת לטיהור השטח מכנופיות מהפכניות ופושעות ומיחידות המיעוטים העוינות לנו, ולצאת לפעולות-נגד, במסגרת ההתגוננות העצמית, מול משלחות העונשין במקרים של אי-צדק מזעזע במעשי הדיכוי של הכובש'.

הפקודה היא קבעה את קווי היסוד במדיניות הארגון, והוא פעל במידה מועטה נגד הכובש הנאצי, ואת המאמץ העיקרי שלו הפנה נגד ארגוני מחתרת של השמאל הפולני, ונגד יחידות פרטיזנים סובייטיות ויחידות פרטיזנים יהודיות (הנקראות 'יחידות המיעוטים'). מאות יהודים שנמלטו מגטאות ושביקשו למצוא מסתור בקרב האוכלוסייה הפולנית נרצחו בידי אנשי כח"ל. מספר החברים בכח"ל בשיא התפתחותו נאמד ב-70,000. הוא היה הארגון המחתרתי הצבאי השני בגודלו מבחינה מספרית בפולין הכבושה, אחרי הארמיה קריובה. כח"ל פירסם כמה עיתוני מחתרת, והחשובים ביניהם: 'Szaniec' ('מצודה'), 'Agencja Narodowa' (ה'סוכנות הלאומית'),

ו-'Walka' ('המאבק'). בעיתונים ההם ובמיוחד בביטאון הראשי של הארגון 'SZANIEC', הופיעו תכופות מאמרים אנטישמיים בנוסח העיתונות הנאצים.

אחרי שנתמנה בקיץ 1943 למפקדה של הארמיה קריובה, פתח הגנרל תדיאוש בור-קומורובסקי במגעים שמטרתם היתה צירוף כח"ל לשורות ארגונו. המגעים הצליחו רק חלקית. במרס 1944 קיבל חלק מכח"ל, כ-15,000 איש, את מרותה של מיפקדת הארמיה

קריובה, אך רוב חברי הארגון סירבו להתאחד עם הארמייה קריובה. מפקד כח"ל נקונייצ'ניקוף-קלוקובסקי אף נרצח בידי חבריו בגלל הסכמתו לצרף את הארגון לשורותיה של הארמייה קריובה. בסוף ימי הכיבוש הנאצי ניסו יחידות שונות של כח"ל לסגת מפולין לגרמניה. הצליחה בזה רק היחידה הגדולה ביותר, חטיבת שבייטוקוז'יסקה (Brygada Swietokrzyska), ובה כאלף איש. היא נסוגה בתיאום עם הצבא הגרמני מפולין לצ'כוסלובקיה ומשם לגרמניה.

אחרי שחרורה של פולין המשיכו קבוצות שונות של כח"ל במאבק מחתרתי חמוש נגד המשטר החדש בארץ. הם גם המשיכו ברצח יהודים, ניצולי השואה.